

► TEMA

Mobilitzacions ecologistes

És una bona mostra d'aquestes mobilitzacions la fotografia del GOB Menorca que acompanya l'article, inclosa dins la Col·lecció Urbanisme a Menorca. AISM-CIM.

La batalla pel territori a Menorca

♦ Miquel López Gual *

El 1973 s'inicia a Menorca el primer conflicte territorial, el qual pren volada el 1974. Es tracta de l'intent d'urbanitzar s'Albufera des Grau i -Shangri-La ('el paradís')-, un espai natural cabdal per l'illa. La polèmica s'allarga dotze anys i la seva protecció -efectiva legalment el 1986- representa una victòria pel moviment ecologista.

El 1978, per combatre les inten-

cions urbanitzadores que sobrevo- len Macarella i Macarelleta es consti- tueix la 'Coordinadora per a la defensa del territori' -aglutinant d'entitats i persones- a Ciutadella. Tot i que la batalla per Macarella també s'allarga en el temps, el 1991 l'espai és declarat ANEI. Una nova victòria.

Amb la majoria socialista i la caiguda generalitzada dels moviments socials, la 'Coordinadora' deixa pas (amb crisi existencial inclosa) al GOB-Menorca (fundat el 1977), qui, amb altres, capitalitzarà la força del moviment proteccionista.

Durant els anys vuitanta tenen lloc les batalles pel barranc d'Al- gendar, s'Albufera, Son Bou, costa sud de Ciutadella i Trebalúger. Són els anys de les grans campanyes i manifestacions.

El moviment proteccionista mostra múscul i a finals de la dèca- da suma aquests indrets (Son Bou parcialment) al seu historial de victò- riès. Les reivindicacions concre- tes conflueixen en la campanya 'Per una Menorca digna' i amb tot

aquest brou arriben els primers projec- tes de camps de golf i la lluita per la LEN - amb la històrica manifesta- ció sota el lema 'Per un catàleg digne, ara!'.

Sens dubte el proteccionisme es- devé un element clau per entendre l'illa actual, i val la

pena recordar que en tot el procés les demandes proteccionistes van de la mà de la demanda d'una ma- jor democràcia i transparència, a favor del bé comú i en contra de l'especulació. El moviment protec- tionista és segurament el més im- portant des del retorn de la demo- cràcia. Pròximament en veure'm alguns exemples.

* Historiador doctorand en Història contemporània (URV)

► TEMA

Manipulació de les fonts

La crònica de Desclot és, cronològicament, la segona de *Les quatre grans Cròni- ques*. Explica els fets històrics succeïts des del regnat de Ramon Berenguer IV fins al de Pere el Gran, sent a la figura d'aquest darrer a qui hi dedica més espai.

Una interpolació a Desclot

♦ Gabriel Ensenyat Pujol *

Un manuscrit de la crònica de Desclot propietat dels mercedaris fou objecte d'una interpolació al segle XVII a fi de potenciar la figu- ra del seu fundador, Pere Nolasc, i, de retruc, de l'orde.

De la crònica escrita entre 1283- 1288 per Bernat Desclot (la segona de les anomenades Quatre Grans Cròniques catalanes) es feren

còpies diverses durant els segles se- güents. Un d'aquests exemplars, del segle XV, el posseïen els frares mercedaris, un orde creat durant els primers anys del regnat de Jaume I que tenia com a funció princi- pal intervenir en el rescat de captius cristians al nord d'Àfrica musulmà. I hi dugueren a terme una interpolació interessada que, lògi- cament, no es troba a cap altre ma- nuscrit.

Es tracta d'una pretesa carta de Jaume I, en català, adreçada a sant Pere Nolasc (fundador de l'orde)

quan el monarca duia a terme el setge de Madina Mayurqa (1229). El rei li hauria demanat suport es- piritual, en forma d'invocacions i pregàries, per l'èxit de l'empresa.

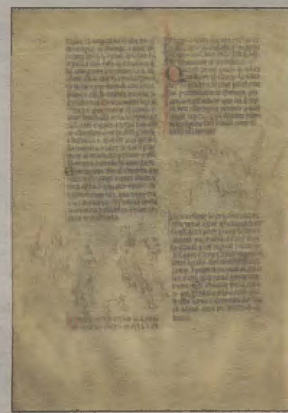
La carta és una in- venciò siscentista que complia diver- sos objectius alhora: prestigiar l'orde, tractar d'incremen- tar-ne el santoral i avalar les profecies del sant per tal que Pere Nolasc fos de- clarat patró dels regnes de Mallorca i València. Com que el santoral merceda- ri era esquifit, al se- gle XVII els frares de la Mercè fins i tot arribaren a in- ventar un sant, sant Pere Pasqual, a força de fusionar tres persones di- ferents i cronològicament distància-

des en una de sola (val a dir que els mercedaris no varen ser els únics a inventar santoral...).

I el 1639 aconseguiren que el Gran i General Consell de Mallorca

aclamàs com a patró sant Pere Nolasc, «en atenció de aver sido profeta de el acierto de aquella empresa», lle- gim a un llibre del se- gle XVII de Manuel Mariano de Ribera, cronista general de l'orde de la Mercè. El que no es comprèn és que la falsa carta enca- ra fos reproduïda com un document autèntic del segle XIII a la miscel·lània 'Fontes Rerum Balearium'.

* Professor del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB

► TEMA

S'Heretat

Aquest jaciment arqueològic és només d'un dels tants jaciments i espais històrics que tenim a les nostres illes i passen desapercibuts per als visitants i lo- cals. Cal una major inversió per part de les institucions en el seu manteniment i en posar-los a l'abast de la ciutadania a través de la difusió educativa i, si és pos- sible, també turística.

El gigante que descansa en Capdepera

♦ Alfonso José Vulcán Cano *

Más de 4.800 m² convier- ten al po- blado talayótico de S'Heretat, en un mo- numental recuerdo del pasado del municipio, una amalgama constructiva convertida en el esqueleto sobre el que pode- mos leer el paso de diferentes gru- pos sociales a lo largo del tiempo.

Desde las cisternas artificiales cercanas, pasando por la imponente figura del talayot central y sus murallas, hasta los variados habitá- culos, nos muestran diferentes cro- nologías, dando un valor patrimonial incalculable al conjunto visita- ble en horarios relativamente estrictos dado que pertenece a una propiedad privada. Esto provoca a su vez una sensación de inmensidad cronológica, la cual es capaz de enriquecer más si cabe el ente patri-

monial. El acceso al mismo se en- cuentra en la poco transitada carre- tera de Canyamel, a la cual única- mente dan uso turistas en época es- tival y residentes con fincas cercanas.

Tras esta breve descripción, po- dríamos pensar que la visita al ya- cimiento es una parada obligatoria en nuestro paso por el municipio. Sin embargo, el peligroso abrazo del abandono patrimonial acecha al recinto, impidiendo al visitante dis- frutar de lo que podría ser una visi- ta mucho más provechosa.

Así, cuando accedemos al recinto, los principales prota- gonistas son, o eran en nues- tro último acceso, los dese- chos animales, los destrozos provocados por las inclemen- cias del tiempo o la maleza que rodea cada una de forma- ciones. Los datos proporci- onados se antojan aún más alarmantes cuando vemos el grado de conocimiento de los residentes sobre dicho enclave: las visitas escolares son nulas, sus resi- dentes apenas conocen la ubicación y en las guías turísticas no se lo menciona.

Como punto y final, solo nos queda hacer un pequeño llama- miento a la conservación, invitando así a la ciudadanía y a los centros educativos de la zona a realizar una visita al gigante que yace dor- mido en la costa de la comarca de Llevant.

* Graduat en Història

CUESTIONES DE ACTUALIDAD DESDE LA ÓPTICA DE EXPERTOS UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN
Sebastià Serra i Busquets
♦
Antoni Vives Reus
♦
Rafel Puigserver Pou (CEDOC-UIB)
♦